

ERYTHRAI'Lİ POLYKRİTOS YA DA OĞLU İÇİN YENİ BİR ONUR YAZITI

SENCER ŞAHİN

Erythrai'da yeni bulunan, fakat maalesef parça durumunda ele geçen bir onur dekretinde birkez daha, diğer Erythrai dekretlerinden de tanıdığımız biri olan Polykritos'un adına rastlamaktayız. Zengin bir hububat tüccarı olduğunu sandığımız bu kişinin, Kelt'lerin Anadolu'nun batı kıyılarına baskınları sırasında (M. ö. yak. 278-270) Erythrai halkına büyük hizmetleri ve parasal yardımları dokunduğunu biliyoruz.

Gri-beyaz mermerden olan yeni parça, 1975 yazında Erythrai'daki (bugün Ildırı Köyü) Türk kazıları sırasında Akropol'de Bizans duvarının güneyinde ele geçmiştir. Yazıtın ilk epigrafik incelemesini adı geçen kazılar sürdürülürken diğer epigrafik buluntularla birlikte, geçici olarak depo edildikleri köy okulunda yapmışım¹. Taşın sadece sağ kenarı sağlam durumdadır; şimdi İzmir Müzesi deposunda olup envanter kaydı henüz yapılmamıştır.

Bugünkü durumda y. 0,40 m; g. 0,24 m; d. 0,15 m (tam); hy. 0,014 - 0,015 m.

DEKRET I

.....]. AIE[.....
.....] δάνειον· εἶναι δε. [-
.....] παρ' ἐκάστου τῶν τα.
.....] ἔγνω ὁ δῆμος δοθῆναι
5 [.....κ]αὶ τὸ βᾶθρογ καὶ τὴν στή-
[λην].

DEKRET II [ἔδοξεν τῆι βουλῆι καὶ τῶι δῆμ]ωι Ἀριστοκλῆς Πολυ-
[..... εἶπεν· Πολ]υκρίτου τοῦ Ἰατρο-
[κλείους καὶ χρεί]ας παρεισχημε-

¹ Keza bu yazıtın yayımını da, bundan önceki Belleten Cilt XL, Sayı 160, s. 565 v.d.-nda yayımlanan "Erythrai için Attik Dekret" makalemdede olduğu gibi, tarihçiler için büyük bir önem taşıdığından, kazı epigrafik buluntularının tümünü içerecek olan yayımdan önceye alıyorum.

10 [νο- ὁ δῆμος] εὐχάριστος ὦν
 [..... στῆσαι αὐτοῦ εἰκ]όνα χαλκῆν ἐν τῇ
 [ἀγορᾷ τ]οῦ πατρὸς αὐτο[ῦ]
] ΟΥΚΕ[.]
] ΩΝ
 15 [..... ὅπως οὖν ὁ δῆμος] φαίνεται
]η καὶ πολ[.]
] συμφε-
 [ροντ- δεδó]χθαι τῇ
 [βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ]. ΙΣ
 20]ΙΕ
].Φ

Yazıtta hece ayırımına dikkat edilmiştir.

Dekret I:

Str. 2] δάνειον· εἶναι δὲ . [?

Str. 3 ταλ[ya da ταα[

Satır 4-5'te stelin nereye konulacağına ilişkin bir ifade yer almış olsa gerek; ya da Demos'un yalnız stelin veya stel + βάρρον'un masrafını karşılayacağı belirtilmiş olabilir.

Dekret I ve II'nin aynı kişinin onuruna kaleme alındığını bir ihtimal olarak belirtebiliriz.

Dekret II:

Yazıtta tespit edebildiğimiz tarihi bir isim sayesinde dekretimizi yaklaşık olarak tarihlendirebiliyoruz: Elimizde bulunan birkaç epigrafik buluntu, Iatrokles oğlu Polykritos'un M. ö. yak. 278-270 yılları arasında Erythrai'da çeşitli faaliyetleri olduğunu göstermektedir (krş. aşağıda kommentar). Bir Erythrai onur dekretinin dilekçe sahibi de olan Polykritos'a² bir diğer onur dekretinde Erythrai Demos'u tarafından yüksek onurlar verilmektedir³. Adı geçen bu iki yazıt

² Engelmann - Merkelbach, Die Inschriften von Erythrai und Klazomenai Bonn 1972 nr. 24 (= Dittenberger, Sylloge³ 410; krş. D. Magie, Roman Rule in Asia Minor, Princeton 1950, 730 dn. 10; L. Robert, Opera Minora 467 dn. 6).

³ I. Erythrai 28 (= Zolotas, Athena 20, 1908, 195 v.d., nr. 6; krş. de Sanctis, Scritti Minori I 420 v.d.; Meyer, Die Grenzen der hellenistischen Staaten in Kleinasien 1925, 87 v.d.; Beloch, Griechische Geschichte IV 2, 343; L. Robert, Op. Min. 467 dn. 6; D. Magie, Roman Rule 897 dn. 108 ve 928 dn. 23).

içerikleri bize, devrin önemli olaylarını ana çizgileriyle belirten bilgiler yanısıra, Erythrai'ı ve diğer İon şehir devletlerini, vatandaşın parasal yardımına muhtaç duruma düşürecek derecede etkin olabilen bu olayların şehirde yarattığı krizli yaşantı ve devlete yapılan bu tür yardımların niteliği hakkında da bazı önemli ipuçları vermektedir. Elimizdeki yazıtın aynı olaylarla ilişki içinde olabileceği gözönünde tutulursa, bu devrin tarihsel yaşantısına yukarıda sözü edilen iki Erythrai yazıtını kaynak olarak kısaca bir gözatmak yerinde olacaktır. Anadolu'nun batı kıyılarına tekrarlanan Kelt baskınları görünüşe göre Erythrai ve çevresini de birkez daha tehdit altında tutmakta, ülkenin yakılıp yıkılmaması, tutsak ve özellikle rehinelerin sağ olarak geri dönmeleri, tek sözcükle, barışın sağlanması, ancak Kelt'lere ödenecek yüksek, bazen altından zor kalkılabilir ağır vergilere bağlı kalmaktadır⁴.

⁴ M.Ö. 278/277 yıllarından itibaren Lutarios ve Leonnorios yönetiminde, Bithynia Kralı Nikomedes'in müttefiki olarak Çanakkale Boğazı üzerinden Anadolu'ya geçmeye başlayan Kelt'lerin (Polyb. 1, 65; Memnon FgrH 434 F 11; Livius 38, 16, 2. 9; Paus. 1, 4, 5. 10, 23, 14; Iust. 25, 2, 11) kısa bir süre sonra burada da kendilerine özgü bir şiddet düzeni kurduklarına ve tüm Anadolu, özellikle ama zengin kıyı şehirlerini haraç vermeye zorladıklarına tanık oluyoruz. Kelt'ler henüz Trakya'da hareket halindeyken, Bizans bu barbar kavme her seferinde "hediyeler, üçbin, beşbin, bazen onbin adet altın" ve ayrıca "yılıda seksen talent vergi" ödemek zorundaydı (Polyb. 4, 45-46; krş. V. Iliescu, Die aussenpolitische Krise der hellenischen Poleis Klein - Skythiens, Hellenische Poleis [E. Ch. Welskopf, Darmstadt 1975] II 668 dn. 77); bir keresinde Milet'liler rehin alınmış kadınlarını Kelt'lerden yüksek fidye karşılığı satın almak durumunda kalmışlardı (Parthenios 8, 2); M.ö. 269-268 yıllarında cereyan eden bir Γαλατικὸς πόλεμος sırasında tutsak düşen bugünkü Denizli yakınlarındaki Neoteichos ve Kiddiokome köylüleri, ancak iki zengin yurttaşın Kelt'lere fidye ödemesiyle özgürlüklerine kavuşabilmişlerdi (M. Wörrle, Antiochos I., Achaios der Ältere und die Galater-eine neue Inschrift in Denizli, Chiron 5, 1975, 59 v.d.); keza bir keresinde de yazıtımızda adı geçen Polykritos, elçi olarak gönderildiği Kelt'lerin ordugâhında savaş tutsağı olarak gördüğü Erythrai'lıları kendi cebinden para ödeyerek özgürlüklerine kavuşturmuştu (I. Erythrai 28, 16 v.d.). Kyzikos ve Priene gibi şehirler Kelt'lere karşı savaşma yolunu seçerlerken (Dittenberger, OGIS 748. 765), Erythrai, ülkeyi bir Kelt yağmasından korumak amacıyla, bunlara her seferinde ağır vergiler ödemeyi tercih etmiştir. Antiokhos I.'in M.ö. 275 (?) yılında Kelt'leri "Filler Meydan Muharebesi" diye bilinen savaşta (tarihleme ve diğer hususlar için son olarak krş. M. Wörrle, Chiron 5, 1975, 65 v.d.) ağır bir yenilgiye uğratmasından sonra, bunları, hernekadar bir daha batı kıyılarında görmüyorsak da (krş. F. Stählin, Geschichte der kleinasiatischen Galater, 1907 s. 14), kısa bir süre içinde kendilerini toparladıklarına ve Anadolu'nun bu kez özellikle kuzey kıyılarındaki şehirlerine

Bir yandan bunlara her seferinde ödenen bu tür vergiler, öte yandan, pek az bir yararları dokunduğu halde, Kral Antiokhos'un şehirde ve Ege'de Kelt tehlikesine karşı üslenmiş durumda bulunan birliklerine ayrılan iâşe ve donanım giderleri⁵, ayrıca εις τὰ Γαλατικά συναγομένα adı altında aynı Krala ödenen kontribüsyonlar⁶ dolayısıyla şehir kasası sık sık boşalmakta ve devlet bütün masrafları karşılayamaz duruma gelmektedir. Böyle zamanlarda özellikle zengin yurttaşların faizsiz borç para vermek ya da hububat hibe etmek ve Kelt'lerin eline rehin düşmüş yurttaşları kendi ceplerinden fidye ödeyerek kurtarmak gibi eylemleriyle devlet ve halkın yardımına koştuklarına tanık oluyoruz⁷. Tehlike ve kıtlık geçiştirilince de bu kişiler birçok Erythrai yazıtında ve belki elimizdeki yazıtta da olduğu üzere, halk tarafından onurlandırılmakta, hizmetleri bir stel üzerinde ebedileştirilmektedir.⁸

I. Erythrai 24⁽²⁾ numaralı yazıtta, Polykritos'un dilekçesi üzerine, dokuz strateg'e Kelt'lere karşı şehri καὶ καλῶς μὲν καὶ συμφερόντως savundukları ve aynı zamanda ceplerinden önemli miktarda para

karşı büyük çapta askeri operasyonlara giriştiklerine tanık oluyoruz. Örneğin M.ö. 255 yıllarında Pontos Herakleia'sı, şehir ve çevresini yıkım ve talandan kurtarmak için tüm Kelt ordusuna 5000 ve her Kelt komutanı için de 200'er altın-stater gibi yüksek bir ücret ödemeye mecbur olmuştu (Memnon FGRH 434 F 16; krş. F. Stählin, Galater 17; M.I. Rostovtzeff, Die hellenistische Welt, Gesellschaft und Wirtschaft [Tübingen 1955] 1, 464 dn. 353; A. Ştefan, Die Getreidekrisen der westpontischen Poleis, Hellenische Poleis II 652). Bu hususlarda genel olarak ayrıca krş. D. Magie, Roman Rule 5 v.d., dn. 10-15 ve E. Will, Histoire politique du monde Hellénistique I 1966, 123 v.d.

⁵ Krş. örneğin I. Erythrai 24, 16 v.d. ve 28, 42 v.d.

⁶ Bk. I. Erythrai 31 (= Dittenberger, OGIS 223) ve 28; krş. C. Bradford Welles, Royal Correspondence in the Hellenistic Period 15.

⁷ Bu türden humaniter yardımlara antik çağda, gerek savaşların, gerekse haydut ve korsan baskınlarının sonucunda ortaya çıkan durumlar dolayısıyla sık sık rastlamaktayız; krş. örneğin I. Erythrai 24, 28 ve yukarıda dn. 4; genel olarak bk. E. Ziebarth, Beiträge zur Geschichte des Seeraubs und Seehandels im alten Griechenland 104 v.d.; L. Robert, Études anatoliennes 94 v.d.; Hellenica 11-12, 134 v.d.; SEG 24, 154 (krş. J. ve L. Robert, Bull. ép. 1968, 456, 247); P. Ducrey, Le Traitement des Prisonniers de guerre dans la Grece antique, Paris 1968, 238 v.d.

⁸ Ayrıca krş. I. Erythrai 29, 34 ve yukarıda dn. 4 ve 7'de verilen literatür.

Erythrai onur yazıtı
Ehrendekret aus Erytrai

ödeyerek bu savunmayı maddi yardımlarıyla da destekledikleri için halk tarafından yüksek onurlar verilmektedir:⁹

πο[λλῶν δὲ φό]-

βων καὶ κινδύνων περιστάτων καὶ δαπ[άνης οὔσης πρός]

12 εἰρήνην οὐκ ὀλίγησ ἐν ἅπασιν διειτ[ήρησαν τὴν πό]-
λιν καὶ τὴν χώραν ἀκέραιον, ἐπιμεληθέν[τες μὲν τῆς τῶν χρο]-
μάτων συναγωγῆς τε καὶ ἀποστ[ολῆς τοῖς περὶ Λεον]-
νόριον βαρβάρους ἃ συνετάξατο ἢ π[όλις, φροντίσαντες]

16 δὲ τῶν τοῖς παρ' Ἑρμοκράτει τατ[τομένοις δια]-
γραφέντων χρημάτων ὑπ' Ἀθη[ναίου καὶ τῶν τοῖς]
μαϊκοῖς προσοφειλομένων ε[ἰς σιτηρέσιον, τοῖς δὲ μισθο]-
φόροις τῶν ὀψωνίων ἐκ πλεί[ονος λειπόντων προεἰσε]-

20 νείκωντες ἐκ τῶν ἰδίων [ἔδωκαν

I. Erythrai 28⁽⁹⁾ numaralı yazıtta ise, Kelt baskın ve yağmalarının bütün Erythrai ve çevresini sürekli tehdit altında tuttuğu sıralarda, şehre büyük hizmetleri dokunan aynı Polykritos halk tarafından görkemli bir şekilde onurlandırılmaktadır. Örneğin orada şu satırlar, bize şehrin içine düştüğü bu krizin gerek niteliğini gerekse Polykritos'un bununla hangi ilişki içinde bulunduğunu göstermesi bakımından ilginçtir:

12 (Polykritos)¹⁰ ἔτι δὲ τάς τε ἄλλας
πρεσβείας [ἐφ'] ἃς ἀπεδείχθη καλῶς [κ]αὶ συμφερόντως τῶι
δήμωι διωικηκῶς, καὶ τὴν πρ[ὸς] τοῖς βαρβάρους πρεσβεί-
αν ὑπομείνας ἔνεκε τοῦ τοῦ[ς] ὀμηρεύοντας τῶι πολιτῶν

16 εἰς τὴν πόλιν παραγενέσθαι, . . .

⁹ Çevirisi: “— birçok korku ve tehlikenin çevremizi sardığı ve barışın sağlanması için azımsanmayacak masraflar gerektiği zaman, Leonnorios'un çevresinde (toplanmış) barbarlara şehrin ödediği vergilerin toplanmasını ve götürülmesini sağlamakla her bakımdan şehir ve çevresini zarar görmeden kurtardıkları ve aynı zamanda, Hermokrates nezdinde bulunan askerler için Athenaios tarafından talep edilen parayı sağladıkları, ve — — —, (ayrıca) ücretlerini uzun zamandır alamayan askerlerin paralarını kendi servetlerinden karşılayarak ödedikleri (v.b. hizmetler için (halk, stratejileri onurlandırmaya karar verdi))”.

¹⁰ Çevirisi: “— (Polykritos) kendisine verilen hem diğer elçilik görevlerini güzel ve halkın yararına olacak şekilde yürüttü hem de yurttaşlardan rehin alınmış olanları tekrar şehre getirmek amacıyla barbarlara (Kelt'lere) karşı elçilik görevini üzerine aldı; — —”.

- 29 (Polykritos)¹¹ εἷς τε τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως
καὶ τὴν ἄλλην διοίκησιν καὶ εἰς τὰ τῷ βασιλεῖ συμφέρον-
τα πολλάκις χρήμασιν εἰσευπορῶ[ν] ἀπροφασίστως οὐκ ὀλί-
32 γων ἀγαθῶν αἴτιος ἐγενήθη·
- 40 (Polykritos)¹² ἐπηγγείλατο τῷ δήμῳ πρ[ο]χρήσειν εἰς ὑποθή-
κην ἀτόκουσ δραχμάς Ἀλεξανδρ[ε]ίας ἑξακισχιλίας·
ve neticede:
- 45 (Polykritos)¹³ καὶ τοῦ τε δήμου καὶ τῶν ἀ[ρ]-
χόντων διὰ τὴν ἐν τοῖς κοινοῖς ἀπορίαν παρακαλούντων ἔ-
καστον προχοῖσαι εἰς τὰ ὀψώνια, μόνος ὑπέσχετο τῷ δήμῳ
48 τὰ χρήματα.

Şimdi bu Polykritos hakkında bildiklerimizi kısaca özetleyelim: Adına Erythrai'da en sık rastladığımız kişilerden biri olan Polykritos, büyük bir olasılıkla çok zengin bir hububat tüccarıydı¹⁴. Aralarında kardeşi Phyrson'un da bulunduğu dokuz strateğ'in onurlandırılmasına ilişkin dekretin (I. Erythrai 24) dilekçe sahibi de olan Polykritos'a, hizmetlerinden dolayı halk tarafından büyük onurlar verildiğine adı geçen uzun dekret sayesinde (I. Erythrai 28) tanık oluyoruz. Bu yazıt içeriğinden öğrendiğimize göre, Polykritos gerek kendini, gerekse servetini sık sık gönüllü olarak kamu hizmetine sunmuştur. Örneğin, Antiokhos'un amirallerinden Alkippos (orada str. 3), bir Kelt saldırısı sırasında Ege'de bir operasyonu sürdürürken, Polykritos da ἐπί τε τὴν φυλακὴν τῆς χῶρας τῆγ κατὰ θάλασσαν (str. 9) görevini almış ve dolayısıyla "hat von See aus die Operationen der Galater sehr erschwert und viel Unheil verhiendert" (krş. Engelman - Merkelbach a. e. s. 111). Gene Engelman ve Merkelbach'a göre "vermutlich war er damals einer der neun Strategen" (a. e. s. 112). Şehri adına çeşitli elçilik görevlerinde de bulunan Polykritos (str. 12

¹¹ Çevirisi: "– – şehrin savunması ve diğer idari giderler için, (aynı zamanda) Kralın (Antiokhos'un) yararına bol miktarda ve güçlü çıkarmaksızın para yardımında bulunmakla (Polykritos) azımsanmayacak iyilikler yapmış oluyordu – –".

¹² Çevirisi: "– – halka 6000 İskender Drahmisini faizsiz ödünç sermaye olarak vereceğini bildiriyordu – –".

¹³ Çevirisi: "– – Halk ve arkhonlar, devlet kasası ihtiyaç içinde bulunduğu bir sırada herkesi askeri donanım giderleri için para yardımına çağırdığında, tek başına (Polykritos) halka para yardımı için söz veriyordu – –".

¹⁴ Krş. E. Ziebarth, Beitr. z. Gesch. des Seeraubs u. Seehandels 138 dn. 1.

v. d.), bir keresinde rehineleri teslim almak üzere gönderildiği Kelt'lerin ordugâhında savaş tutsağı olarak gördüğü Erythrai'lı yurttaşlarını da, kendi cebinden fidyeye ödeyerek özgürlüklerine kavuşturmuş ve şehre getirmiştir.¹⁵ Kelt baskınları dolayısıyla şehirde başgösteren had derecede bir hububat kıtlığı sırasında, halkın sıkıntıya düşmemesi için hububat alıcılarına *ἄτοκα χρήματα εἰς ὑποθήκην* (str. 24) yardımı yapmış ve şehirde hububatın bol miktarda bulunmasını sağlamıştır. Buna benzer eylemlerle birçok kere hemşehrilerinin yardımına koşan Polykritos'un halk tarafından sık sık onurlandırıldığını da keza aynı yazıtın aşağıdaki satırlarından anlıyoruz:

32 ἐφ' οἷς αὐτὸν ὁ δῆμος καὶ πρότερον πλεονάκις ἐτίμησεν καὶ τὰς δοθείσας αὐτῷ τιμὰς εἰς στήλην ἀναγράψας εἰς τὴν ἀγορὰν ἀνέθη[κε]ν·

ve:

52 στῆσαι δὲ αὐτοῦ τῆ[ν] [εἰκό]ν[α ἐ]ν τῇ ἀγορᾷ πρὸς τὴν στήλην, ἐν ᾗ αἱ πρότερον αὐ[τοῦ] [τιμαὶ εἰσιν ἀναγε]γραμμένα καὶ τὰς δεδομένας αὐτῷ [τι]-

55 [μὰς]¹⁶

Str. 7 'Αριστοκλῆς Πολυ[χάρου]: Bu Aristokles'in I. Erythrai 201 c 7-8'de rahiplik makamlarının satışına ilişkin listede adı geçen 'Αριστοκλῆς Πολυχάρου ile identik olması muhtemeldir. Bu kişiyi orada Theupeithes'in hieropoios'luğu sırasında (Engelmann ve Merkelbach'ın s. 296'daki tarihlemesine göre M. ö. 275 yılından sonra, belki 270 yılı civarında)¹⁷ Berthes'ten Tanrıça Demeter Khloe'nin rahipliğini devralan kişi olarak tanımaktayız. Bu Aristokles hakkında daha fazla bilgimiz yok. Fakat Polykhares adına, M. ö. 4. yy.'a tarihlenen bir Erythrai sikkesinde¹⁸ rastlıyoruz. Ancak, bu Polykhares'in bizim Aristokles'in babasıyla identik olup olmadığı sorusu şimdilik açık kalmaktadır.

¹⁵ Orada str. 16 v.d.:

οὐ μόνον τοὺς ὁμήρους κομισ[ά]-
μενος εἰς τὴν πόλιν ἤγαγεν ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτῶν οὓς εἶ-
δεν ὄντας ἀρχμαλώτους λυτρωσάμενος διέσωσεν·

¹⁶ Ayrıca krş. str. 26 v.d. 38 v.d. 47 v.d.

¹⁷ Ayrıca krş. orada s. 287'de verilen bilgiler.

¹⁸ Rev. numism. 1910, 436/7; krş. L. Robert, Op. Min. 466 ve I. Erythrai 201 c, str. 8 için verilen kommentar.

Str. 8 Elimizdeki yazıt tarzında kaleme alınmış bir Erythrai onur yazıtında *ὁ δεῖνα εἶπεν* ifadesinden sonra genellikle *ἐπειδὴ ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος* . . . kausal cümlesi yer almaktadır (krş. örn. I. Erythrai 27 ve 111 vd.'daki yazıtlar). Satırın sonundaki genitif şekli Πολυκρίτου τοῦ Ἰατροκλείους ise, eğer yazıtta onurlandırılan kişinin Polykritos olduğunu kabul edersek, bu tür bir kausal cümlenin kabulünü oldukça zorlaştırmaktadır. Bu durumda burada iki olasılık üzerinde durulabilir:

a) Yazıtımızın bu kısmında bir genetivus absolutus kurması bulunmuş olması mümkündür. Hernekadar böyle bir durum Erythrai yazıtlarında pek alışılmış değilse de, varsayımımıza I. Erythrai 114 numaradaki hakim Kallikrates onuruna karara bağlanmış yazıtı bir örnek olarak pekâla gösterebiliriz:

Καλλικράτου τοῦ Λεαγόρου

- [ἔδο]ξεν τῆι βουλῆι καὶ τῶι δήμῳ στρατηγῶν, πρ[ο-
 [ταν]έων, ἐξεταστῶν γνώμη· ἐπειδὴ τοῦ δήμου προειρημέ-
 4 [νου] καὶ τὰς εἰς τὸ π[ολι]τικὸν κρίσεις εἰσαγομένας διεξάγεσθα[ι]
 [καλ]ῶς καὶ δικαίως καὶ πεπονημένου πρ[όνο]ιαν περὶ τῶν ἀποδεικνυ-
 6 [ομέ]νων δικαστῶν ἀν' ἕκαστον ἔτος ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις ἕνεκα
 [το]ῦ διεξάγεσθαι τὰ συμβόλαια τοῖς ιδιώταις ἐπιμελῶς καὶ
 8 [τοῖ]ς νόμ[οι]ς ἀ[κ]ολούθως ἀποδειχθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου δικαστῆς ἐπὶ
 κτλ.

Engelmann ve Merkelbach, “τοῦ δήμου . . . ἀκολούθως” cümlesini, “in die Begründung des Antrags eingeschobener Genetivus absolutus”, şeklinde açıklamaktadırlar.

Bu açıklamaya göre, yazıtımızın onurlandırılan kişisi bizzat Polykritos olmaktadır. O halde tamamlama:

- 8 [ἐπειδὴ . . . Πολ]υκρίτου τοῦ Ἰατρο-
 [κλείους καὶ χρεί]ας παρεισχημέ-
 [νου ὁ δήμ]ο]ς εὐχάριστος ὢν
 10 [ἔγνω στῆ]σαι αὐτοῦ εἰκ]όνα χαλκῆν κτλ.

Bu açıklamaya *ὁ δήμος* εὐχάριστος ὢν nominativ şekli kanıt olarak gösterilebilir; zira, görünüşe göre adhortativ ifade yazıtımızda 15. satırda durmakta, bu ise dekret II'nin özünü teşkil eden kararın bu satırlarda (10-11) yer almış olmasını olanaksızlaştırmaktadır.

b) Yahut ta yazıtımızda Polykritos'un oğlu onurlandırılmaktadır; bu durumda τοῦ Ἰατροκλείους patronymikon'u, onurlandırılan kişiyi bir diğeri aynı adı ve patronymikon'u taşıyan kişiden ayırmak için kullanılmış olsa gerektir. Buna göre cümlenin tamamlanması şöyle olurdu:

8 [ἐπειδὴ ὁ δεῖνα Πολ]υκρίτου τοῦ Ἰατρο-
[κλείους καὶ χρεί]ας παρεισχημέ-
10 [νος ἔγνω ὁ δῆμο]ς κτλ.

Bu Erythrai ailesinden şimdiye kadar şu kişilerin adları bilinmektedir: Φύρσων Ἰατροκλείους (I. Erythrai, nr. 24 ve 25), Πολύκριτος Ἰατροκλείους (a. e. nr. 24, 2 ve 28), Ἰατροκλῆς Φύρσωνος (a. e. nr. 160, 32). Ayrıca, a. e. 201 a 2 numaralı yazıtta Ἰατροκλῆς Πολυκρίτου adında biri zikredilmektedir. Bu kişi, rahiplik makamlarının satışına ilişkin adı geçen yazıtta, Herakleitos'un hieropoios'luğu sırasında (Engelmann-Merkelbach, s. 296'daki relatif tarihlere göre M. ö. yak. 284-283 yıllarında) Ares'in rahipliğini satın alan kişi olarak görünmektedir. Engelmann ve Merkelbach bu kişiyi "—der Vater der Brüder Phyrson Ἰατροκλείους und Polykritos Ἰατροκλείους (a. e. s. 299) olarak göstermektedirler. Fakat benim kanıma, adı geçen kişinin, aynı, yani yazıtımızda da adı geçen Polykritos'un oğlu olabileceği olasılığı üzerinde de durulmalıdır. Çünkü, relatif tarihlenen 284-270 yılları arasındaki zaman farkı, böyle bir olasılığı akla getirmeyecek derecede büyük değildir; diğeri taraftan Polykritos'a halk tarafından verilmiş onurların Agora'da dikili olduğunu da biliyoruz. Eğer bu varsayım kabul edilebilir görünüyorsa, soy çizelgesinin şu şekilde tamamlanması gerekir (krş. I. Erythrai, s. 268):

Iatrokles	
/	
Phyrson	Polykritos
/	/
Iatrokles	Iatrokles

Bu durumda yazıtımızın 8. satırının tamamlanması:

[ἐπειδὴ Ἰατροκλῆς Πολ]υκρίτου τοῦ Ἰατρο-
[κλείους — —

Bu açıklama, yazıtın 12. satırında τοῦ πατρὸς αὐτοῦ [τιμαί'dan söz edildiğinden, daha büyük bir olasılıkla gerçeğe uygundur. Söz

konusu baba ise, Polykritos'un babası Iatrokles olmayıp, bizzat kendisi, yani Polykritos olsa gerektir. Bu varsayımın kabulü durumunda onurlandırmanın vesilesi, kanımca, Kelt baskınlarında aranmalıdır.

Str. 9 χρεί]ας παρεισχημέ[νος(υ), krş. I. Erythrai 34,5:
χρείας παρείσχητ[αι τοῖς ἐντυγχάνουσι].

παρεισχημένος = παρεσχημένος, krş. E. Schweizer, Grammatik der pergamenischen Inschriften, Berlin 1898 s. 171. 185.188 ve K. Meisterhans — E. Schwyzer, Grammatik der attischen Inschriften, Berlin 1900 s. 174 dn. 1453.

Str. 12-13 büyük bir olasılıkla:

είκ]όνα χαλκῆν ἐν τῇ
[ἀγορᾷ πρὸς τὴν στήλην, ἐν ἧ αἰ τ]οῦ πατρὸς αὐτο[ῦ]
[τιμαί εἰσιν ἀναγεγραμμένοι - -

Bu tamamlama için krş. I. Erythrai 28, 53-54; buna göre str. 7-13'ün anlamı yaklaşık şöyle olmalıydı:

“Halk Meclisi ve Senato, Poly[khars] oğlu Aristokles'in dilekçesi üzerine karara vardı; Iatrokles oğlu Polykritos'un oğlu [Iatrokles'in?], maddi vb. yardımlarıyla şehrimize büyük yardımları dokunduğu için halk kendisine minnettar kalıp bu sebepten metalden bir heykelini pazar yerine, babasının onurlarının yazılı bulunduğu stelelerin yanına dikmeye karar verdi - -”

Str. 15 v. d. tamamlama ve anlam için krş. örneğin I. Erythrai 28, 48 v. d.:

ὅπως οὖν ὁ δῆμος φαίνεται τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἀν-
δρῶν χάριτας ἀξίας ἀποδιδούς, τύχηι ἀγαθῆι, δεδόχθαι κτλ.
yahut a. e. 35,8:

ὅπως οὖν
ὁ δῆμος φαίνεται τιμῶν τοῖς προαιρουμένους εὐεργετεῖν τὴν
πόλιν ἡμῶν, ἀγαθῆι τύχηι, δεδόχθαι κτλ.

Benzeri, fakat görünüşe göre, daha uzun bir ifadenin de yazıtımızın 15-19. satırlarında bulunması gerekirdi.

Str. 17 satırın sonundaki συμφέρον sözcüğünün kullanım şekillerine Erythrai onur yazıtlarında sık sık rastlıyoruz; örneğin I. Erythrai 24, 9-10: καὶ καλῶς μὲν καὶ συμφερόντως τ[ῆς τε φυλα]κῆς καὶ τῶν

ἐξοπλασιῶν ἐπεμελήθησαν ya da 28, 30: εἰς τὰ τῶι βασιλεῖ συμφέροντα yahut ta: 35,7: καὶ αὐτὸς ἐπηγγείλατο συναντιλήψεσθαι τῶν τῆι πόλει συμφερόντων. Bu örnekleri de gözönünde tutarak yazıtımızın 15-18. satırlarındaki anlamın yaklaşık olarak şöyle olduğunu söyleyebiliriz:

“– Halkın, şehrimizin yararına çalışmış kimseleri hakkınca onurlandırdığını göstermek amacıyla, Senato ve Halk Meclisi karara varmalıdır”.

Yazıtımızın sonuç kısmını oluşturan satırların da keza, Erythrai Hellenistik onur yazıtlarındakine benzer bir düzeni olsa gerekti; krş. örneğin I. Erythrai 28, 49 v. d.:

τύχη ἀγαθῆ, δεδόχθαι

τῆι βουλῆ καὶ τῶι δήμῳ· ἐπαινέσαι Πολύκριτον Ἰατροκλείου[ς]

καὶ στεφανῶσαι χρυσῶι στεφάνῳι καὶ εἰκόني χαλκῆι ἀρετῆς

52 [ἔν]εκε καὶ εὐνοίας τῆς εἰς τὸν δῆμον κτλ.

ya da a. e. 35, 8 v. d. ve sözcük dizilişi aşağı yukarı aynı olan diğer bazı yazıtlar.

Diğer birçokları gibi elimizdeki bu Erythrai belgesi de maalesef çok küçük bir parça durumunda elimize geçmiş olup, onur dekretimizin şüphesiz sebeplerini oluşturmuş olan politik, sosyal, hatta belki askeri durumlar hakkında tatmin edici bir bilgi edinmemize olanak sağlamamaktadır. Muhtemelen stelimizin başlangıç satırlarında adları yazılı bulunan diğer saygın kişiler hakkında da bilgi edinebilseydik, bu bizim için şüphesiz ilginç olurdu. Bununla beraber, Erythrai'da sürdürülmekte olan Türk kazılarının parçamıza ya paralel bir metin ya da tatminkâr bir tamamlama getireceği ümit olunmaktadır.

